

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISKE SAMLINGER

— GENEALOGISK TIDSSKRIFT —

UDGIVET

AF

TH. HAUCH-FAUSBØLL.

FØRSTE BIND

(1.— 4. Aargang 3. Hefte inkl.).

KJØBENHAVN.

PERSONALHISTORISK BUREAUS FORLAG.

A. ROSENBERGS BOGTRYKKERI.

1906.

Anna Helene von Arenstorff.

En Kvindes Liv i Omrids.

Ved **Th. Hauch Fausbøll.**

Anna Helene v. Arenstorff, hvis mærkelige Livshistorie kun mangler en Digers Behandling for at fremstilles for os som en anden Marie Grubbe's, blev født i en gammel anset tysk Adelsslægt. Saavel hendes Fader Carl v. A. som Farbroderen Friderich tilhøre Danmarks Historie, særlig bekendte fra deres Optræden som Hærførere i den skaanske Krig¹. Moderen var en født v. Küssow, hendes fire Sødskende bleve alle indgiftede i fornemme Adelsslægter, og begge hendes Brødre beklædte høje diplomatiske Hverv, om hende selv har man hidtil kun vidst, at hun var gift med Oberst Friderich v. Restorff². Af Næstved St. Peders Sogns Kirkebog og Næstved Skifteprotokol for Aarene 1718—26, Side 190 ff. lader sig imidlertid uddrage adskillige Træk til hendes Livshistorie, men man stifter her kun Bekendtskab med Handlingerne, ikke Motiverne; nogen endelig Dom over hende kan derfor ikke fældes, medmindre man lader sig nøje med den gamle fyndige Sætning, der anvendtes, naar en Kvinde af Adelen brød ud af Rækkerne: Hun skikkede sig ilde.

Da hun ved sin Død siges at være 61 Aar, maa hun være født omtrent 1660; et Par og tyve Aar gammel ægtede hun den noget ældre³ Oberstløjtnant Friderich v. Restorff, der ligesom hun selv stammede fra Mecklenborg,⁴ og deres

¹ Jvf. C. J. v. Arenstorff: Generalerne Friderich og Carl v. Arenstorff samt Biogr. Lexikon I. Side 318 og 320.

² Jvf. Stamtavlen over Slægten Arenstorff i Danmarks Adels Aarbog. 3. Aargang.

³ Han var nemlig ifg. velvillig Meddelelse fra Hr. Oberstløjtnant Hirsch allerede 1672 bleven Løjtnant.

⁴ Af den gamle mecklenborgske Adelsslægt v. Restorff har der til forskellige Tider været Medlemmer i den danske Stats Tjeneste; særlig i vor Militæretat har Slægtens Repræsentanter været talrige. Kaptejn

første Barn Else Marie blev døbt 1685, 6. Okt. i Næstved St. Peders Sogn; 1687, 26. Feb. døbttes sammesteds Datteren Elsebe Agnete, 1689, 11. Jan. Datteren Augusta Juliane og 1691, 2. Marts Sønnen Karl Friderich. 1699, 22. Marts begravedes hendes Mand Oberstløjtnant R. paa den for Standspersoner sædvanlige Maade »om Aftenen i Kirken«. Kort Tid efter maa hun, der altsaa nu var omtrent 40 Aar, have indladt sig i Forhold med Hofjunker Christian Holst (maaske en Ven af hendes Broder Hofjunker Carl v. A., der 1691 var i Næstved og stod Fadder for hendes Søn). Frugten heraf var et Barn, der i Daaben 1700, 20. Juni fik Navnet Christian. Medens Standsfæller som den senere Oberstløjtnant til Rønnebæksholm, daværende velbyrdige Major Niels Mund og velbyrdige Frue Thale M., velb. Major Skinkel og Frue, velb. Jochum Steensøn og Fru Berte S., Kaptajn Plyckers Frue m. fl. havde været Faddere for hendes og Restorps Børn, have de nu alle trukket sig tilbage, og dog maa hendes Fejltrin sikkert være bleven bedømt mildt, ellers havde vel næppe Byens Præstefamilier fungeret ved Daaben. Friderica Amalia Mag. Wandals¹ bar nemlig Barnet, medens Mag. Albrecht Prom² stod Fadder. Maaske havde man ventet, at Ægteskab skulde have afsluttet Forholdet, dette skete imidlertid ikke, men naar vi paa ny 1702 træffe Anna Helene v. Arenstorff i Kirkebogen, er det atter som Moder den 15. Marts ved en Søn Johan Vilhelms Daab; denne Gang blev Grenadér («Granaterer») Christian Nellebuck udlagt som Barnefader, og ham

Adolf Frederik v. R. blev 1776, 22. Maj naturaliseret, men allerede med hans Søn kom Familien atter til Mecklenborg, hvor hans talrige Deskendens endnu blomstrer (jvf. Adels Aarbogen 1884 og 1900). Yderligere Oplysninger om Oberstløjtnant v. R. og hans Oprindelse lader sig ikke uddrage af Stamtavlerne over Slægten v. Restorff hos Benzon eller i Geneal.-herald. Selskabs Papirer. (Rigsarkivet.)

¹ Mag. Johan Ernst Wandal var fra 1697 til 1703 Sognepræst ved Næstved St. Peders Kirke (jvf. Wibergs Præstehistorie II. Side 436 og 466).

² Mag. Albert Prom var fra 1690 til 1704 Sognepræst ved St. Mortens Kirke i Næstved (jvf. sst. II. Side 438).

tog den højadelige Frue 4 Maaneder efter, den 14. Juli, til Takke med at ægte. Herefter høres intet til hende før hendes Død 1721 den 9. Juni. Skønt Nellebuck paastod det unødvendigt at foretage Registrering, da Sterfboet var værdiløst, og hendes Børn med Restorph ikke antoges at ville fordre noget efter hende, skred man dog den 10. Juli s. A. til »Registrering efter afg. Frue Anne Helena Restorph née de Arenstorph«. Det lyder næsten parodisk, naar man hører, at alt, hvad der fandtes af Værdi, beløb sig til 13 Mark og 16 Skilling, nemlig:

I Daglig Stuen

Et gl: fyr Bord	3 Mk.
Et Høyt skab med tralleverck	3 Mk. 8 Sk.
Et gl: Sængestæd, Hvor udi fantes nogit	
Gl: Pus, samt derom Et gammelt	
Omhæng, som Alt blev vurderet for	5 Mk.
En fyr Marckets Kiste	2 Mk.
Toe gamle Stoele	8 Sk.

Som Arvinger opgives foruden hendes Mand »velfornemme S^r« Christian Nellebuck, Sønerne: Christian Christiansen Nellebuck, der var udenlands, Johan Wilhelm Christiansen Nellebuck, værende hos Jens Hattemager »her i Byen«, 19 Aar gammel, samt Børnene med Restorph: Carl Frederich, kgl. bestalter Løjtnant, Else Agnise og Auguste Juliane, der alle vare udenlands, »som Stiffaderen ej er vidende hvad Stedets Nafn er«. Et Par Dage efter indtraf Løjtnant Restorph (tilfældigt eller for at aflægge Besøg), han frafaldt ikke alene paa egne og Søstres Vegne enhver Fordring paa Arv, men skænkede endog »paa Velbem^{te} Min Sal: frue Moders Honeur og egen begiering i hendes levende Live« til hendes efterladte Mand 200 Rdl. og til hver af Sønerne samme Sum samt betalte Skifteomkostningerne.

Det er muligt, at Anna Helene v. Arenstorffs triste

Skæbne har været selvforskyldt, men sikkert har den Straf i omtrent tyve Aar at leve i Armod og ringe Anseelse for en Dame af hendes Oprindelse og Opdragelse været haard nok i Forhold til hendes Brøde. Det er værd at lægge Mærke til for den, der vil bedømme hende mildt, hvorledes Manden — vel nok i Overensstemmelse med hendes Ønske — søger at skjule det begaaede Fejltrin; der er nemlig ingen Tvivl om, at Christian Christiansen Nellebuck er hendes Søn med Hofjunker Holst, thi han nævnes jo før Halvbroderen den 19aarige Johan Wilhelm og i Ægteskab med Nellebuch findes i Næstved Kirkebøger kun denne ene Søn. Endelig bør man ikke lade de Gaver upaaagtede, der efter hendes udtrykkelige Begæring gives af Løjtnant Restorph til Stiffaderen og Halvbrødrene, thi de ere Beviser for, at ogsaa disse paarørende ejede hendes Kærlighed.

Vi kunne endnu tilføje, at med Undtagelse af Johan Nellebuck er hendes Børns Skæbne ubekendt. Denne hendes yngste Søn blev siden Svend hos Fridrich Hattemager i Stege og blev der trolovet 1733, 24. Jan. og viet 7. April til »Erlige og Gudfrygtige Pige« Maren Larsdatter Bierg, der tjente Steges Byfoged Jens Ponick; med hende fik han mange Børn og døde tilsidst i Armod i en Alder af 52 Aar. Han blev begravet 1754, 27. Juli i de fattiges Jord paa Stege Kirkegaard¹.

¹ Jvf. Stege Kirkebog: hvorefter de havde følgende Børn: Anna Helene f. 1736, 16. Maj og d. 21. Maj, begravet 1742, 17. Sept., Friderica f. 1738, 7. Sept. og d. 10. Sept., Lars f. 1740, 20. Dec., hjemmedøbt formedelst Svaghed 26. Dec., fremstillet 28. Dec., Peder f. 1744, 19. Maj, hjemmed. samme Dag og † nogle Timer gl., begr. 21. Maj, Carl Fridrich f. 1745, 9. Okt. og døbt 15. Okt., Bodil Cathrine f. 1748, 29. Sept. og hjemmed. 30. Sept., begr. 1748, 4. Okt. »i fattiges iord formedelst fattig Dom«. Antagelig er der endvidere født en Søn 1734 og opkaldt efter Farfaderen: Christian, hvilket dog ikke kan konstateres, da Listen over døbte mangler i Kirkebogen fra 1713 til 1734, 16. Dec.